

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 7bis, 7ter en 11septies van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 maart 1997 tot uitvoering van het decreet van 24 juli 1996 houdende regeling tot erkenning en subsidiëring van de instellingen voor schuldbemiddeling in de Vlaamse Gemeenschap**
- **Definitieve goedkeuring**

Bijlagen:

- het ontwerpbesluit;
- het advies van de Raad van State.

1. INHOUDELIJK

Situering

Erkende instellingen voor schuldbemiddeling moeten een jaarverslag met gestandaardiseerde registratie bezorgen aan de Vlaamse Regering. De gestandaardiseerde registratie bestaat uit twee luiken: een jaarlijkse basisregistratie en een tweejaarlijkse uitgebreide registratie. Het jaarverslag omvat daarnaast een formulier dat peilt naar diverse aspecten van de werking, de bereikte doelgroep en nieuwe tendensen en beleidssignalen die naar boven komen.

We stellen vast dat – in het bijzonder voor het jaarverslag en de uitgebreide registratie – de administratieve lasten die deze verplichting veroorzaken niet opwegen tegen beleidsinformatie die hierdoor wordt gegenereerd.

Het formulier gebruikt voor het jaarverslag omvat een uitgebreide vragenlijst (61 vragen) die onder meer heel wat statische informatie omvat (openingsuren, ingezette hulverleningsmodules, ...). De ingezamelde informatie wordt verder niet gebruikt of verwerkt en deze jaarlijks opvragen heeft geen meerwaarde in functie van de beleidsvoering of –ontwikkeling. We stellen dan ook voor om de bepalingen in het uitvoeringsbesluit en het ministerieel besluit dat dit jaarverslag vastlegt drastisch te vereenvoudigen en te beperken tot een aantal essentiële elementen.

De ervaringen van de voorbije jaren leren voor de uitgebreide registratie dat het profiel van het cliënteel en de aard van de schuldenproblematiek niet op korte termijn evolueren. Een tweejaarlijkse uitgebreide registratie geeft weinig meerwaarde in verhouding tot de investering die dit vraagt aan de instellingen, het Vlaams Centrum Schuldenlast en de administratie. We stellen voor om het uitvoeringsbesluit aan te passen om te komen tot een vijfjaarlijkse profielschets van het cliënteel in begeleiding bij de erkende instellingen.

Instellingen voor schuldbemiddeling moeten bij hun erkenningsaanvraag een lijst bezorgen met de identiteit en de kwalificatie van de personen belast met de schuldbemiddeling, alsook hun getuigschrift van gespecialiseerde opleiding of hun verklaring van nuttige beroepservaring. In de regelgeving is voorzien dat de instellingen verplicht zijn de administratie op de hoogte te brengen van elke wijziging aan deze lijst. Hier is evenwel geen toezicht of systematiek rond uitgebouwd, wat maakt dat het actueel houden van de lijst met schuldbemiddelaars op dit ogenblik niet gegarandeerd is. We stellen voor om deze actualisatie in het jaarverslag te integreren, zodat elke instelling een check-up doet van de lijst met schuldbemiddelaars en deze aanvult met actuele tewerkstellingsgegevens.

Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

Het jaarverslag van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling

Momenteel zijn 306 OCMW's, 11 CAW's en 4 OCMW-verenigingen erkend als instelling voor schuldbemiddeling. Decretaal is bepaald dat de instellingen – om erkend te blijven – jaarlijks een jaarverslag moeten bezorgen (art. 9, §1, 5° decreet van 24 juli 1996 houdende de regeling tot erkenning en subsidiëring van de instellingen voor schuldbemiddeling en tot subsidiëring van een Vlaams Centrum Schuldenlast). Dit jaarverslag bevat ook een gestandaardiseerde registratie. De verdere bepalingen van de voorwaarden waaraan dit jaarverslag moet voldoen is gedelegeerd naar de Vlaamse Regering.

In het besluit van de Vlaamse Regering van 25 maart 1997 tot uitvoering van het decreet van 24 juli 1996 houdende de regeling tot erkenning en subsidiëring van de instellingen voor schuldbemiddeling en tot subsidiëring van een Vlaams Centrum Schuldenlast, zijn de verdere modaliteiten uitgewerkt. Het jaarverslag moet uiterlijk 31 maart ingediend worden en moet volgende elementen bevatten (art. 7 bis, §1, BVR 25 maart 1997):

- 1° de gegevens van de jaarlijkse basisregistratie;
- 2° een beschrijving van de werking van de instelling;
- 3° een beschrijving van het cliënteel van de instelling;
- 4° nieuwe tendensen betreffende de schuldenproblematiek die opgevallen zijn en beleidssignalen die men daaruit kan afleiden.

De minister bepaalt het model van jaarverslag. Hiertoe werd een formulier met 61 vragen vastgelegd in het Ministerieel Besluit van 18 december 2013 betreffende de vaststelling van het model van jaarverslag dat de erkende instellingen voor schuldbemiddeling moeten gebruiken. Dit formulier is deels gebaseerd op het onderzoek naar de werking en de organisatie van erkende instellingen voor schuldbemiddeling dat in 2010 en 2011 is gevoerd. Het bevraagt de werking van de instelling voor schuldbemiddeling (personeelsbestand, openingsuren, locaties, ingezette methodieken, positie en participatie cliënt, ...), tendensen in het profiel van de cliënten en in de schuldenproblematiek. De verschillende instellingen dienen het formulier als word-document in bij de Vlaamse administratie via een webapplicatie.

Dit jaarverslag omvat voor een groot deel informatie die eerder statisch van aard is en weinig direct nut heeft in functie van het genereren van beleidsinformatie (b.v. openingsuren, regelmaat teamoverleg, ...). Er is deels overleg met informatie die via andere kanalen wordt ingezameld (b.v. basis en uitgebreide registratie geven ook zicht op de ingezette hulpverleningsmodules). Bovendien werken de erkende instellingen voor schuldbemiddeling sinds 2012 samen binnen de elf gesubsidieerde samenwerkingsverbanden, die op hun beurt jaarlijks een jaarplan en inhoudelijk verslag aan de administratie bezorgen. Belangrijke tendensen en beleidssignalen komen langs deze samenwerkingsverbanden op een meer gebundelde wijze naar voren. Gelet op de eerder formalistische invulling van het jaarverslag die inhoudelijk weinig meerwaarde biedt, stellen we voor om het jaarverslag drastisch te reduceren tot volgende elementen:

-Cijfergegevens met betrekking tot de jaarlijkse basisregistratie (aantal gezinnen in

- begeleiding naar verschillende hulpverleningsmodules);
- Kwalitatieve duiding met betrekking tot de gegevens van de basisregistratie;
- Een overzicht van de personen belast met de schuldbemiddeling met per persoon:
 - o Kwalificatie (maatschappelijk werker of doctor of master in de rechten);
 - o Arbeidsrelatie: eigen tewerkstelling of overeenkomst;
 - o Tewerkstellingsvolume in voltijdse equivalenten per 31 december.

Met deze wijziging komt de nadruk te liggen op het cijfermatig beeld vanuit de basisregistratie, maar door de instellingen te vragen om hier duiding te geven bij de aangeleverde cijfers streven we wel naar een kwalitatieve verrijking van deze data en is het de bedoeling om de kwaliteit ervan te versterken. Een zicht op de tewerkgestelde schuldbemiddelaars is belangrijk om te verzekeren dat in elke erkende instelling zowel een jurist als maatschappelijk werker in tandem werken. Een zicht op het tewerkstellingsvolume van de sector geeft aanvullende informatie bij de basisregistratie en is belangrijk voor een globale opvolging van de sector. Indien op termijn nood zou zijn om opnieuw een meer diepgaand profiel van de organisatie en de werking van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling te krijgen, is het mogelijk om dit via ad-hoc onderzoek op te nemen of te kijken of een dergelijke bevraging als afzonderlijk onderdeel in de uitgebreide registratie een plaats kan krijgen.

De uitgebreide registratie

De gestandaardiseerde registratie die de erkende instellingen voor schuldbemiddeling decretaal moeten bijhouden, wordt binnen het uitvoeringsbesluit opgedeeld in twee luiken: een jaarlijkse basisregistratie en een tweejaarlijkse uitgebreide registratie.

De jaarlijkse basisregistratie bevat het aantal dossiers budget- en schuldhulpverlening waarin de instellingen voor schuldbemiddeling een begeleiding opnemen. Deze basisregistratie geeft relevante beleidsinformatie over de evolutie van het aantal gezinnen in begeleiding en de door de instellingen ingezette hulpverleningsmodules (budgetbegeleiding, budgetbeheer, schuldbemiddeling, collectieve schuldenregeling).

Naast de basisregistratie loopt om de twee jaar ook een uitgebreide registratie, die wordt uitgewerkt in artikel 7 bis, § 4, van het uitvoeringsbesluit. Deze uitgebreide registratie moet toelaten een meer diepgaande analyse te maken van de schuldenproblematiek en het profiel van de gezinnen in begeleiding te bepalen. Een steekproef uit de basisregistratie bepaalt telkens welke instellingen aan de uitgebreide registratie moeten deelnemen en hoeveel dossiers elke instelling moet registreren. In 2015 moesten zo 133 instellingen samen 777 dossiers registreren (steekproef met een betrouwbaarheidsinterval van 95%). De gegevens werden ingezameld in de periode 1 mei – 15 juli. Met behulp van een online vragenlijst is gepeild naar:

- de sociaaldemografische gegevens van de hulpvrager of het gezin;
- de sociaaleconomische gegevens van de hulpvrager of het gezin;
- de schuldenlast van de hulpvrager;
- de aan de hulpvrager of het gezin geboden dienstverlening.

De uitgebreide registratie wordt tweejaarlijks georganiseerd en ging in 2015 voor de vijfde keer door. De taakverdeling is hierbij als volgt:

- het Vlaams Centrum Schuldenlast is verantwoordelijk voor de steekproeftrekking, de analyse van de gegevens en het opmaken van een onderzoeksrapport;
- de administratie ontwikkelt en onderhoudt de webapplicatie, verzorgt de hosting en organiseert een helpdesk voor de instellingen en zorgt voor nazicht van het onderzoeksrapport;
- de instellingen dienen hun dossiers op te lijsten overeenkomstig het steekproefprotocol en moeten voor de weerhouden dossiers de uitgebreide vragenlijst online invullen.

De ervaringen van de voorbije jaren leren dat de uitgebreide registratie een aanzienlijke werklast met zich mee brengt voor alle betrokken partijen. In verhouding wijzigt het profiel van de doelgroep niet op korte termijn.

We stoten in de huidige invulling ook op een aantal problemen die impact hebben op de betrouwbaarheid van de data. Zo wordt de steekproef getrokken uit de dossiers in begeleiding het werkjaar vóór de uitgebreide registratie. Op het ogenblik dat de uitgebreide registratie doorgaat is de begeleiding in een aantal dossiers reeds gestopt en is onvoldoende informatie beschikbaar om de uitgebreide vragenlijst volledig in te vullen. Doordat de vragenlijst zeer uitgebreid is en diverse facetten bevraagt, is veel van de informatie niet éénduidig af te leiden uit het opgebouwde dossier. Afstemming met de cliënt is dan nodig, maar om praktische redenen (bereikbaarheid, tijd, ...) niet steeds mogelijk.

De uitgebreide registratie verloopt via een webapplicatie, waarbij in het uitvoeringsbesluit is ingeschreven dat de administratie deze toepassing aanlevert. De ontwikkelde webapplicatie bleek in het verleden niet altijd stabiel te zijn. Ondertussen ontwikkelden de CAW's een eigen elektronisch cliëntdossiersysteem en is bij de OCMW's een traject lopende om een elektronisch sociaal dossier te ontwikkelen. Als de uitgebreide registratie nauwer kan aansluiten bij de bestaande elektronische systemen van dossieropbouw, kan de gegevensverzameling wellicht vlotter en betrouwbaarder verlopen.

De uitgebreide registratie kan belangrijke beleidsinformatie aanleveren om zicht te krijgen op de aard van de schuldenlast, mogelijke schuldoorzaken, de geboden hulpverlening en het profiel van de getroffen gezinnen. Deze registratie op tweejaarlijkse basis organiseren levert evenwel geen meerwaarde op en betekent een zware administratieve last voor alle partijen. We stellen daarom voor om de uitgebreide registratie op vijfjaarlijkse basis te organiseren, telkens in het jaar voorafgaand aan een nieuwe legislatuur zodat met de resultaten ervan kan rekening gehouden worden bij de opmaak van de beleidsnota. Met het Steunpunt Mens en Samenleving (SAM) (i.e. de nieuwe Vlaamse organisatie ter ondersteuning van welzijnsbevordering en samenlevingsopbouw) is overeengekomen dat zij deze vijfjaarlijkse registratie organiseert, de gegevens van de instellingen voor schuldbemiddeling ontvangt, deze gegevens verwerkt en analyseert en hierover rapporteert aan de administratie.

Artikel 2. Dit artikel wordt opgeheven, aangezien de gegevens van de schuldbemiddelaars worden opgenomen in het jaarverslag.

Artikel 3. Het samenwerkingsverband van erkende instellingen voor schuldbemiddeling vraagt elk jaar voor 1 november de subsidie-enveloppe voor het volgende jaar aan. We willen de procedure hiervoor aanpassen, waarbij de inhoudelijke waarde ervan behouden blijft, maar de administratieve lasten worden verlaagd.

De ervaring van de voorbije jaren leert dat de elf samenwerkingsverbanden schuldbemiddeling hun jaarplan kwalitatief en resultaatgericht uitvoeren. Via overleg blijft de administratie continu op de hoogte van de stand van zaken en kan – in voorkomend geval – de mogelijke knelpunten kort op de bal aanpakken.

De verplichting om naar aanleiding van de aanvraag van de subsidie-enveloppe voor het volgende jaar telkens een tussentijdse evaluatie te bezorgen, is geen meerwaarde, wel een administratieve last voor alle betrokkenen. Het tussentijds overleg tussen de administratie en de elf samenwerkingsverbanden schuldbemiddeling en de informatiedeling via de regelmatig ge-update web-site van de samenwerkingsverbanden, www.budgetinzicht.be en de e-mails bieden voldoende zicht op de tussentijdse stand van zaken in de werking. De administratie is ten allen tijde in staat om de werking met de betrokkenen te bespreken en in voorkomend geval bij te sturen.

We stellen dan ook voor om de verplichting om een tussentijdse evaluatie te bezorgen, op het moment dat de subsidie-enveloppe voor het volgende jaar aangevraagd wordt, te schrappen. Uiteraard blijft de verplichting voor de samenwerkingsverbanden schuldbemiddeling om jaarlijks voor 1 mei van het jaar volgend op het subsidiejaar aan de administratie een inhoudelijke en financiële verantwoording van de aanwending van

de subsidie van het voorafgaande jaar van kracht.

Artikel 4. Dit artikel belast de Vlaamse minister, bevoegd voor bijstand aan personen, met de uitvoering van dit besluit.

2. PRINCIPIËLE GOEDKEURING

Het ontwerpbesluit werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 29 september 2017 (VR 2017 2909 DOC.0949/1). Daarbij werd de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin gelast om over het ontwerpbesluit het advies van de Raad van State in te winnen.

3. ADVIES

Op 6 november 2017 heeft de Raad van State zijn advies 62.225/1 over het ontwerpbesluit uitgebracht.

De opmerkingen betreffen vooral aanpassingen met betrekking tot het correcte opschrift en de aanhef.

- Conform nr. 3 van het advies werd het opschrift van het ontwerpbesluit aangepast.
- Conform nrs. 4 en 5 van het advies werd de aanhef van het ontwerpbesluit aangepast.
- De tekst van de artikels 1 en 2 is aangepast conform nrs. 5 en 7 van het advies.

De Raad van State vroeg ook verduidelijking met betrekking tot de manier van verwerking van de gegevens, aangezien artikel 1 bepaalt dat de minister bepaalt welke gegevens moeten worden aangeleverd. Hierbij werd aan de Raad van State bevestigd dat het aanleveren en verwerken van de gegevens anoniem gebeurt. De omschrijving in artikel 1 kan dus worden behouden.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 7bis, 7ter en 11septies van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 maart 1997 tot uitvoering van het decreet van 24 juli 1996 houdende regeling tot erkenning en subsidiëring van de instellingen voor schuldbemiddeling in de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jo VANDEURZEN